

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	37101 Історія та археологія
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	032 Історія та археологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

03.12.2020 р.

Справа № 0763(ПГ2)/АС-20

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 03 "Гуманітарні науки" у складі:

Ігор Лиман – головуєчий,
Шабанова Юлія Олександрівна,
Серебрянська Ірина Миколаївна,
Попович Василь Михайлович,
Півненко Володимир Юрійович,
Олена Сминтина,
Олена Колесник,
Олена Александрова,
Мойсієнко Віктор Михайлович,
Луцак Світлана Миколаївна,
Єсипенко Надія Григорівна,
Дейнеко Іван Андрійович,
Гуз Анатолій Михайлович,
Виткалов Сергій Володимирович,

за участі запрошених осіб:

Проректор - Жилінська О.І. – представник ЗВО,
Палієнко Марина Геннадіївна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37101
Назва ОП	Історія та археологія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	032 Історія та археологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію з визначенням "зразкова".

За – 13, Проти – 1

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Цілі ОНП збігаються з місією та основними положеннями «Стратегічного плану розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка на період 2018-2025 рр.», затвердженого вченою радою університету 25 червня 2018 р., в основу якого покладено «формування національної еліти України, підготовка висококваліфікованих кадрів для наукових, освітніх та виробничих установ, сприяння інтеграції України у світовий економічний простір як рівноправного партнера».

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Вивчивши матеріали самоаналізу, звіт ЕГ та документи, представлені на вебсайті університету, ГЕР дійшла висновку, що здобувачі вищої освіти та роботодавці обмежено залучені до визначення цілей освітньої програми та програмних результатів навчання. Стосовно ЗВО - історичний факультет проводить «періодичні зустрічі з ними, а також започаткував анонімне опитування з метою збору пропозицій, потенційно важливих при майбутньому удосконаленні ОНП». Щодо урахування позицій і потреб роботодавців, то вони залучаються до формування цілей та програмних результатів освітньо-наукової програми «шляхом проведення неформальних консультацій із представниками роботодавців», а потім шляхом надання рецензій. Також не вдалося знайти підтверджувальних документів стосовно врахування позицій і потреб стейкхолдерів, які б охоплювали увесь період – від моменту започаткування ОНП у 2016 р. до її акредитації. Усе це, на нашу думку, не презентує критерій 1 як «зразковий». З огляду на викладене пропонується рівень відповідності, визначений ЕГ за критерієм 1, знизити з А до В.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Тенденції розвитку спеціальності і галузевий контекст ураховані при проектуванні ПРН. Вони спроектовані так, щоб здобувачі за ОНП володіли сучасними методиками досліджень, орієнтувалися в досягненнях сучасної вітчизняної та світової історіографії, були здатні самостійно оцінювати ступінь висвітлення наукової проблеми та переосмислювати існуючі в галузі досліджень знання, здійснювати власний оригінальний внесок у розвиток історичних знань, уміли представляти результати своїх наукових досліджень. Вони корелюються із ПРН, що запропоновані академічним середовищем. В ОНП ураховано тенденції розвитку ринку праці історичної галузі. КНУ імені Тараса Шевченка, як один із провідних осередків вищої освіти країни, готує кадри для всієї держави, орієнтуючи їх на роботу в ЗВО, наукових, архівних, культурних та музейних установах, зокрема і в регіональних. Регіональний контекст підтверджено

тематикою наукових досліджень історичної регіоналістики здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. Крім того, у поданій на акредитацію ОНП акумулювано власний багаторічний досвід підготовки аспірантів, практики вітчизняних освітянських та наукових закладів (Інститут історії НАН України), а також зарубіжні напрацювання історичної галузі (Інституту історії та архівістики Університету Миколая Коперніка (Торунь, Польща), Університету Клайпеди (Клайпеда, Литва). ОНП привертає чималий інтерес молодих науковців зарубіжних країн, що демонструє її конкурентоспроможність на ринку праці.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Стандарт вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти відсутній. Програмні результати навчання відповідають Національній рамці кваліфікацій для 9-го кваліфікаційного рівня на час розробки ОНП. Водночас при вдосконаленні та перегляді ОНП варто врахувати зміни, унесені в НРК у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519, де доктор філософії відповідає 8-му рівню.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Аналіз ОНП "Історія та археологія" виявив, що її обсяг складає 40 кредитів ЄКТС: 28 кредитів обов'язкових компонентів навчального плану (з урахуванням асистентської педагогічної практики (10 кредитів) і 12 кредитів вибіркових дисциплін, та відповідає ст. 5 Закону України «Про вищу освіту». Погоджуємося з думкою ЕГ щодо необхідності удосконалення обов'язкової (нормативної) компоненти ОНП відповідно до вимог законодавства щодо навчального навантаження для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. У відповідях на зауваження до звіту ЕГ ЗВО зазначає, що цитовані експертами норми у кредитах ЄКТС з Постанови КМУ № 261 від 23.03.2016 наведено без урахування змін згідно з Постановою КМ № 283 від 03.04.2019 у новій редакції 19.04.2019, проте ця Постанова не мала чинності на момент розробки ОНП та уведення її в дію наказом ректора від 27.07.2018 р. і навіть затвердження ним 14.02.2019 р.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Аналіз ОНП підтвердив, що її зміст має загалом чітку структуру: структурно-логічна схема демонструє взаємозв'язок ОК усіх семестрів навчання. Програмні результати навчання досягаються обов'язковими освітніми компонентами, вибіркові освітні компоненти вдосконалюють, розширюють, поглиблюють наявні програмні результати навчання. ОК-2 та ОК-4 формують по 11 РН кожна.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

ОНП 032 «Історія та археологія» за тематикою наукових досліджень відповідає предметній сфері 03 «Гуманітарні науки», спеціальності 032 «Історія та археологія». Предметна область спеціальності, за якою створено програму, передбачає охоплення комплексу питань і наукових проблем історії України, всесвітньої історії, археології, історіографії та джерелознавства.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Можливість формування ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти індивідуальної освітньої траєкторії на ОНП передбачена: вибірковими дисциплінами як із дисциплін професійного спрямування, так й із загальноосвітніх та психолого-педагогічних; академічною мобільністю; самостійним визначенням предмета дисертаційного дослідження та формулюванням його теми, виконанням дослідження відповідно до індивідуального плану роботи, у якому визначено зміст, терміни виконання та обсяг і види наукової роботи, а також запланований

термін обговорення дисертації; методичною підтримкою та консультаціями наукових керівників щодо індивідуального дослідження здобувача освіти за цією ОНП.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

ОНП та навчальний план містять асистентську педагогічну практику, що забезпечує практичну підготовку ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти для успішної професійної діяльності в майбутньому в обраній галузі та за спеціальністю.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Аналіз ОНП виявив, що опанування ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти соціальними навичками, які мають забезпечити ефективність спілкування та взаємодії, передбачено загальними компетентностями. Набуття соціальних навичок здобувачами вищої освіти за цією ОНП відбувається під час вивчення нормативних і варіативних ОК («Філософія науки та інновацій», «Методологія історичних і археологічних досліджень», «Сучасний фаховий історіографічний дискурс»), проходження асистентської педагогічної практики та у центрах КНУ імені Тараса Шевченка («Молодіжний центр культурно-естетичного виховання» та «Центр комунікацій»).

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг ОНП та окремих освітніх компонентів (у кредитах ЄКТС) реалістично відображає фактичне навантаження здобувачів, є відповідним для досягнення цілей і програмних результатів навчання.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

За цією ОНП підготовка ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за дуальною формою освіти не здійснюється.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Аналіз сайту КНУ імені Тараса Шевченка, відомостей про самооцінювання, висновків ЕГ дозволяють зробити висновок, що правила прийому на навчання ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Історія та археологія» є чіткими та зрозумілими, оприлюднені на офіційному вебсайті університету.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Особливість ОНП полягає в тому, що при вступі до аспірантури ЗВО має продемонструвати здібності до наукової роботи. Правилами прийому до аспірантури КНУ імені Тараса Шевченка, зокрема, передбачено процедуру нарахування додаткових балів тим абітурієнтам, які публікувалися у фахових виданнях, що входять до Переліку фахових видань України або внесені до наукометричних баз (Scopus, WoS, Index Copernicus), чи брали участь у всеукраїнських або міжнародних наукових конференціях тощо. За наявності сертифікату з іноземної мови рівня B2 або вище, вступник може подати його задля автоматичного зарахування іспиту з іноземної мови. Ураховується також наявність рекомендації поточного року до вступу в аспірантуру вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи, успішне закінчення ЗВО з дипломом магістра (спеціаліста) з відзнакою.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

На сайті КНУ імені Тараса Шевченка у відкритому доступі опубліковані документи щодо визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО, а саме: «Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУ імені Тараса Шевченка», «Положення про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка» (розд. 11), «Порядок поновлення та переведення здобувачів вищої освіти» (с. 9). В університеті функціонує окремий відділ академічної мобільності, що здійснює консультування студентів з приводу визнання їхніх результатів навчання та забезпечує документальний супровід.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Позитивним є те, що викладачі на власний розсуд розробляють РПНД, самостійно формують структуру навчальної дисципліни, визначають результати навчання за дисципліною, обирають методи навчання, базуючись на вимогах ОНП та навчального плану. Крім того, викладачі не обмежені в питаннях тлумачення навчального матеріалу. Відповідно до принципів академічної свободи, здобувачі самостійно формулюють предмет і тему дисертаційного дослідження – ще на етапі подачі дослідної пропозиції під час вступу. Предмет і тема дисертаційного дослідження можуть лише зазнавати коригувань на засіданнях кафедри чи вченої ради факультету. Наукові керівники здійснюють наукове консультування здобувачів, пропонуючи ефективніші методи досліджень чи перевіряючи об'єктивність сформульованих наукових висновків, а не нав'язують здобувачам свої погляди на проблему.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Інформування ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання на ОНП відбувається на першому році навчання під час організаційних зустрічей із викладачами та керівництвом програми. З порядком та критеріями оцінювання дисциплін вони самостійно можуть ознайомитися в робочих програмах навчальних дисциплін, що представлені у вільному доступі на сайті історичного факультету. Крім того, їхній зміст доводиться до здобувачів на початку семестру на першому занятті за дисципліною. РПНД є основною формою представлення інформації про освітні компоненти. Також різноманітну інформацію з питань організації освітнього процесу адміністрація факультету може оперативним чином доносити до них через Telegram-канал «PhD історичного КНУ».

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Викладачі обов'язкових і вибіркового освітніх компонентів використовують індивідуальний підхід і формулюють завдання для конкретного здобувача з прив'язкою до теми його дисертаційного дослідження. Обов'язкові освітні компоненти націлені на розвиток загальних і фахових компетентностей та формування програмних результатів навчання, які необхідні здобувачам в ході роботи над фаховими публікаціями та дисертацією. ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за цією ОНП беруть активну участь у вітчизняних і зарубіжних наукових форумах, публікують наукові статті. Також діють Наукове товариство студентів й аспірантів та Рада молодих вчених, основне завдання яких – консультативна підтримка в питаннях науково-дослідної діяльності аспірантів і молодих учених.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Відповідно до наказу ректора КНУТШ № 729-32 від 11.08.2017 РПНД оновлюються раз на два роки. Також ЗВО вітається щорічне оновлення робочих програм, особливо якщо цього вимагає поява нових трендів у галузі. Залучені для викладання та наукового консультування на цій ОНП НПП, провадять самостійні наукові дослідження, є виконавцями низки фундаментальних тем, проходять міжнародні наукові стажування, беруть участь у міжнародних конференціях, що дає змогу використовувати набутий досвід і знання під час укладання робочих програм навчальних дисциплін.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

КНУ імені Тараса Шевченка створює умови для реалізації НПП та ЗВО права на академічну мобільність для навчання або стажування за кордоном. Для координації цієї діяльності в університеті діє відділ академічної мобільності. ЗВО регулярно інформуються про можливості навчання за програмами обміну, грантами, стипендіальними програмами тощо. НПП історичного факультету стажуються за кордоном, зокрема в Університеті Миколая Коперніка в Торуні (Польща), беруть участь у міжнародних конференціях, регулярно запрошують за програмами мобільності закордонних викладачів (зокрема з Іспанії, Португалії, Болгарії, Австралії, Угорщини, Фінляндії та інших країн), які читають лекції для ЗВО факультету. Успішність заходів з інтернаціоналізації діяльності КНУ імені Тараса Шевченка підтверджується навчанням на ОНП здобувачів-іноземців, що свідчить про привабливість освітньо-наукової програми та її популярність за кордоном.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Контрольні заходи оцінювання здобувачів вищої освіти за ОНП «Історія та археологія» регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка». Це положення та всі робочі програми навчальних дисциплін доступні в електронній формі на сайті історичного факультету. У них вказуються всі види робіт та форми їхнього контролю й оцінювання із зазначенням результатів навчання, а також кількість балів або відсоток у підсумковій оцінці та пороговий рівень позитивної оцінки. Також у робочих програмах навчальних дисциплін містяться детальні таблиці, що відображають співвідношення результатів навчання за дисципліною з методами поточного (тестування, модульні контролю, усне опитування, перевірка самостійно виконаних письмових робіт) та підсумкового контролю, а також навпроти кожного результату навчання подається його відсоткова вага у підсумковій оцінці за дисципліною. У кожній робочій програмі навчальної дисципліни наводяться форми оцінювання, що застосовуються під час поточного (семестрового) та підсумкового контролю, вказано критичний і рекомендований мінімум допуску до іспиту. Крім того, перераховані критерії оцінювання для кожної форми поточного й підсумкового контролю та подано кількість балів, яку може набрати здобувач за відповідність виконаного ним завдання конкретному критерію.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

не застосовується

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

не застосовується

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політика, стандарти і процедура дотримання академічної доброчесності визначаються Статутом КНУ імені Тараса Шевченка (п. 7.16), Етичним кодексом університетської спільноти, Положенням про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка (п. 9.8 та 10.7) та Положенням про Систему виявлення та запобігання академічному плагиату. Усі ці документи оприлюднені на сайті університету. У КНУ імені Тараса Шевченка для перевірки на плагиат використовується система Unicheck. У процесі розробки перебуває єдина система університетського депозитарію. За свідченнями адміністрації університету та ЕГ, усі дисертаційні роботи проходять обов'язкову перевірку, оприлюднюються на сайті Науково-консультаційного центру КНУ імені Тараса Шевченка. Порядок перевірки описаний у Положенні про Систему виявлення та запобігання академічному плагиату. Академічна доброчесність активно популяризується серед здобувачів ОНП. Отже, ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти мають цілком сформоване уявлення про принципи академічної доброчесності та необхідність їх дотримання, формування

яких започатковується під час навчання ще на першому та другому рівні вищої освіти. Університет постійно удосконалюється у цьому напрямі, зокрема у Стратегічному плані розвитку КНУ імені Тараса Шевченка на період 2018- 2025 рр. є положення про поліпшення системи моніторингу академічної доброчесності виконання дисертаційних робіт із застосуванням сучасних інформаційних технологій технічної перевірки й аналізу тексту на ймовірність некоректних текстових запозичень.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

НПП, задіяні в реалізації ОНП, відповідають академічній та професійній кваліфікації. Представники групи забезпечення, що залучені до реалізації ОНП, ведуть активну наукову роботу, виступають науковими керівниками дисертаційних робіт ЗВО, мають велику кількість публікацій за тематикою дисциплін, які викладають, статей у фахових виданнях, монографій, підручників та посібників, методичних рекомендацій, статей у науково-практичних виданнях тощо. Значна кількість НПП історичного факультету, залучених до виконання ОНП, є постійними членами спеціалізованих вчених рад, активними учасниками конференцій на теренах України та поза її межами, й забезпечують якісне викладання в межах ОНП «Історія та археологія».

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

не застосовується

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

не застосовується

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

не застосовується

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

У КНУ імені Тараса Шевченка створені необхідні умови для підвищення кваліфікації НПП. Один раз на п'ять років вони обов'язково підвищують свою кваліфікацію або проходять стажування. У межах стажування НПП відвідують та проводять заняття на базі інших ЗВО, стажуються в науково-дослідних установах тощо. З метою сприяння професійному розвитку для НПП організуються тренінги, на базі Наукової бібліотеки ім. М. Максимовича проводяться вебінари, на яких навчають роботи з наукометричними базами (Web of Science, Scopus).

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

На історичному факультеті КНУ імені Тараса Шевченка з метою стимулювання розвитку викладацької майстерності проводиться щорічний рейтинг «Кращий викладач року». Рівень викладацької майстерності оцінюється ЗВО за допомогою анонімних опитувань. Факультет практикує також щоквартальне преміювання НПП, які отримують позитивні відгуки з боку ЗВО, та мають багато публікацій у фахових і зарубіжних виданнях тощо.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

ЗВО має значні матеріально-технічні ресурси, належне навчально-методичне забезпечення ОНП. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка має один із найбільших інформаційних ресурсів серед університетських бібліотек України. У ній діє комп'ютерний клас загального доступу, який надає читачам можливості вільної роботи з інтернет-ресурсами, співробітники надають кваліфіковані інформаційно-консультаційні послуги щодо роботи із наукометричними базами даних, із пошуку інформації про актуальні наукові дослідження, аналітики наукових тем, журналів для публікації результатів досліджень. На її базі проводяться онлайн-семінари, присвячені роботі з базами електронних публікацій, надається доступ до сучасних наукової періодики, електронної бази публікацій Web of Science, колекції електронних журналів баз даних компанії EBSCO, платформи Springer Nature. Університет має власне видавництво, що сприяє забезпеченню власними виданнями освітнього процесу на ОНП. На історичному факультеті обладнані три мультимедійні аудиторії, що використовуються для аудиторного навчання здобувачів за ОНП.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

не застосовується

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

У КНУ імені Тараса Шевченка створена психологічна служба, співробітники якої проводять безкоштовні консультації, організують тематичні зустрічі, інтерактивні лекції для всіх учасників освітнього процесу. Фахівці інституту психіатрії КНУ імені Тараса Шевченка також надають спеціалізовану медичну і консультаційну допомогу, здійснюють профілактику психічних та поведінкових розладів співробітників ЗВО.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

не застосовується

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

У КНУ імені Тараса Шевченка створена нормативна база, що регламентує процедури оцінювання, правила складання іспитів для здобувачів з особливими освітніми потребами. За ініціативи студентського парламенту університету, Україно-китайського інноваційного центру КНУ імені Тараса Шевченка та соціального проєкту Inclusive Friendly започатковано проєкт «Університет рівних можливостей», проводяться тренінги з інклюзії в освіті, лекції для персоналу.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У КНУ імені Тараса Шевченка є низка документів, якими врегульовано чітку та зрозумілу політику і процедуру розв'язання конфліктних ситуацій, зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та корупцією. Серед них: «Положення про організацію освітнього процесу», «Порядок вирішення конфліктних ситуацій у КНУ імені Тараса Шевченка», «Антикорупційна програма», «Етичний кодекс», «Постійна комісія вченої ради з питань етики». Усі ці документи є у відкритому доступі на сайті університету і доступні для всіх учасників освітнього процесу на ОНП.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Забезпечення якості освіти ЗВО регламентується державними нормативними актами, внутрішнім «Положенням про організацію освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка», Тимчасовим порядком розроблення, розгляду і

затвердження освітніх (освітньо-професійних, освітньо-наукових) програм, а також «Положенням про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка», якими передбачається періодичний перегляд освітніх програм, моніторинг заходів, спрямованих на вдосконалення освітніх програм, залучення зацікавлених сторін до перегляду та внесення пропозицій до поліпшення ОНП.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Відповідно до «Статуту КНУ імені Тараса Шевченка» та «Положення про забезпечення якості вищої освіти», органи студентського самоврядування беруть участь в обговоренні та розв'язанні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, вносять пропозиції щодо змісту навчальних планів і програм. Проте під час зустрічі членів ЕГ із фокус-групами здобувачів та представників студентської ради було встановлено, що залучення здобувачів освіти до вдосконалення ОНП має обмежений характер.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Аналіз ОНП засвідчив, що до групи її розробників у 2016 р. та до її перегляду у 2018 р. не повною мірою було залучено представників третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти та роботодавців. Також у звіті ЕГ зазначено, що фокус-група роботодавців при зустрічі засвідчила про неактивне залучення до перегляду ОНП. На цій зустрічі представники роботодавців продемонстрували нерозуміння своєї ролі у процесах модернізації освітньої складової ОНП. Водночас у відомостях про СО зазначено, що адміністрація факультету здійснювала комунікацію з роботодавцями під час її рецензування, також отримує неформальні консультації з приводу удосконалення ОНП.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

У відомостях СО та звіті ЕГ зазначено, що практики збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху та траєкторій працевлаштування випускників наразі немає, тому що не було ще випусків за цією ОНП. Проте на базі ЗВО діє ГО «Асоціація випускників історичного факультету», Сектор працевлаштування КНУ імені Тараса Шевченка, що створені з метою сприяння працевлаштуванню та проходженню практик і стажувань студентів, випускників та аспірантів університету в організаціях-роботодавцях.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

не застосовується

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

не застосовується

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

У КНУ імені Тараса Шевченка діють «Положення про організацію освітнього процесу», «Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу», «Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату», «Етичний кодекс університетської спільноти». Проте результати інтерв'ювання ЕГ здобувачів, що навчаються на програмі, продемонстрували слабе зацікавлення у модернізації ОНП через нерозуміння механізмів та своїх можливостей. Хоча здобувачі не обмежені в цьому інституціями, залученими до її перегляду.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Права й обов'язки учасників освітнього процесу регламентуються низкою нормативних документів КНУ імені Тараса Шевченка, що опубліковані на сайті університету та доступні для публічного перегляду.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозиції заінтересованих сторін

У вільному доступі на сайті університету оприлюднена затверджена ОНП «Історія та археологія» здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На вебсайті історичного факультету КНУ імені Тараса Шевченка розміщено достовірну інформацію щодо ОНП, її цілей, очікуваних результатів навчання та компонентів. На ньому є можливість переглянути також навчальний план, робочі програми навчальних дисциплін, програму асистентської педагогічної практики та інші навчально-методичні матеріали.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень А

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Аналіз відомостей СО, матеріалів, викладених на вебсайті університету, звіту ЕГ засвідчує про відповідність наукової діяльності ЗВО третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти напрямом досліджень наукових керівників.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

Для ЗВО, які навчаються на ОНП, проводяться щорічні конференції, на яких вони мають можливість апробувати результати своїх досліджень. Також здобувачі цієї ОНП мають можливість публікувати свої наукові розвідки у періодичних виданнях, що виходять на базі історичного факультету і внесені до категорії Б Переліку фахових видань України: «Вісник КНУ. Історія», «Європейські історичні студії», «Американська історія та політика», «Текст і образ: актуальні проблеми історії мистецтва», «Етнічна історія народів Європи». Діють спеціалізовані вчені ради, на яких ЗВО мають змогу захищати дисертаційні роботи. Здобувачам третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти надано безкоштовний доступ до інформаційних баз даних Scopus, Web of Science.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендуємо залучати стейкхолдерів до активної участі в проектуванні, моніторингу та удосконаленні ОНП. Пропонуємо зберігати доступними підтверджувальні документи стосовно врахування позицій і потреб зацікавлених сторін, що пропонувалися ними до ОНП під час чотирирічного циклу її існування. Варто при вдосконаленні та перегляді ОНП скоригувати її відповідно до 8 рівня НРК у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Пропонуємо в перспективі при удосконаленні ОНП оновити навчальний план підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, який діє із 2016 р., перерозподіливши кредити в межах ОК і збільшивши кількість тих, що формують глибинні знання зі спеціальності, за якою аспірант проводить дослідження. Також рекомендуємо при удосконаленні ОНП затвердити навчальний план окремо для очної та заочної форм навчання або удосконалити структуру наявного навчального плану (обрахувавши навчальний час і графік навчання окремо для заочної та очної форм навчання). Крім того, пропонуємо оновити «Програму асистентської педагогічної практики аспірантів», що розроблена у 2015 р.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

не застосовується

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

не застосовується

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

не застосовується

Критерій 6. Людські ресурси

не застосовується

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

не застосовується

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Пропонуємо під час чергового перегляду ОНП розглянути можливість (чи удосконалити механізми) залучення до її перегляду представників роботодавців, випускників і здобувачів третього рівня вищої освіти. Радимо в більш активних формах залучати роботодавців до процесів модернізації ОНП. Також ці категорії стейкхолдерів рекомендуємо долучити до групи розробників ОНП. З метою удосконалення процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення якості освіти рекомендуємо: вивчити потребу у створенні ради (комітету) роботодавців; розглянути можливість створення електронної форми врахування пропозицій роботодавців щодо вдосконалення ОНП; посилити інформування здобувачів про їх можливості впливу на вдосконалення ОНП.

Критерій 9. Прозорість та публічність

не застосовується

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

***

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЛИМАН ІГОР ІГОРЕВИЧ